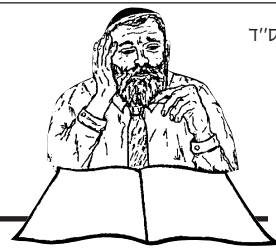

THE Daf HaKASHRUS

A MONTHLY NEWSLETTER FOR THE RABBINIC FIELD REPRESENTATIVE

FAXING AND EMAILING ON FRIDAY AFTERNOON

BY RABBI DOVID COHEN

Rabbinic Coordinator

1. May one fax a letter or send an Email to *Eretz Yisroel* on Friday afternoon after *Shabbos* has already begun in *Eretz Yisroel*?

Rav Belsky said that Rav Elyashiv has ruled that this is permitted because it is Friday for the person sending the fax or the Email. There is nothing wrong with causing the fax machine or computer server in *Eretz Yisroel* to "perform *melacha*" because there is no obligation that our machines "rest" on *Shabbos* (i.e. we are not *metzuveh* on *shvisas keilim*—see *Shulchan Aruch* O.C. 246:1). See a similar ruling in *Shmiras Shabbos K'hilchaso* 31:26.

2. Assuming the answer to question #1 is yes, may one fax letters to a non-Jewish European or Asian company on Friday afternoon if upon reading the fax they will perform *melacha* immediately (i.e. during the time when it is *Shabbos* for them but Friday in New York)? For example:

- a. The company is not producing a certain product because they are waiting for approval of an ingredient and we know that as soon as we fax them the approval they will begin production? What if the (non-Jewish) company was manufacturing products for a Jewish owned distributor?

Rav Belsky said that both of these cases are permitted because the non-Jew is choosing to perform the *melacha* on *Shabbos* rather than after *Shabbos* and it is considered to be *ada'tah d'nafshey*.

- b. The same scenario as Case A but the company itself is owned by (irreligious) Jews?

Rav Belsky said that in this case it would be forbidden to send the fax because we would be "helping" the Jew perform *melacha* on *Shabbos* (*misayayah lidvar aveirah*).

- c. The RC received a *psak* on Friday that a certain product must be recalled immediately. Is that *melacha* being performed for the RC?

Rav Belsky said that in order to save the *tzibur* from violating an *issur* one may tell a non-Jew to perform *melachos d'oraishah* and therefore this is permitted—see *Mishnah Berurah* 276:25.

- d. The RC received a *psak* that the equipment in the plant must be *kashered*. The RC explains that the equipment must be completely clean by the end of *Shabbos* (local time) so that it will be *aino ben yomo* when Rabbi X comes to perform the *kashering* on Sunday night. The company

is cleaning to "satisfy" the Rabbi. The company could choose to clean on Sunday and not *kasher* until Monday night but then they would lose an entire day of production.

Rav Belsky said that the RC should explain that the equipment must be *aino ben yomo* and what this entails and then leave it to the company to decide when they want to clean and *kasher*. If the company chooses to clean on *Shabbos*, that is their own choice and the RC can arrange for a *mashgiach* to *kasher* on Sunday night. If however, the RC schedules the *mashgiach* for Sunday night without consulting the company, then the company is cleaning on *Shabbos* to satisfy the RC and this would be forbidden. It is worthwhile to reiterate the point that the *mashgiach* and RC must visit the plant 24 hours before the *kashering* or devise another method of ascertaining that the equipment is *aino ben yomo* before *hag'alah* begins.

Rav Schachter responded as follows:

לשלוח פקס בערב שבת למקום אשר כבר התחילה השבת, יש מקום להחמיר, כמבואר בספרו של פרופסור זאב לב שיחי'. דהיינו, דבסוף פרק א' דשבת נחלקו ב"ש וב"ה אם מותר להתחיל מלאכה בערב שבת שימשיך אל תוך השבת, וקיי"ל לדינא כב"ה דמותר, ויש מקום לומר דאפילו לב"ה אסור לסדר בערב שבת שהמלאכה תתחיל באמצע השבת. ובדבר הזה נחלקו הגדולים לפני כשמונים שנה, ורובם הכריעו להקל. ועל פי זה יש לנו שעוני-שבת המדליקים נרות חשמליות באמצע השבת. אכן לאחר מאן הדפיסו פירוש הרמב"ם למסכת שבת (מכתב יד) בו נמצא (שמה - סוף פרק א') כדעת האוסרים. והחליטו הגדולים, דמאחר שכבר הכריעו הדבר על פי רוב קודם שנודע להם מהכתב יד ההוא, שישאר ההיתר במקומו (עיין ספרו של הרש"י זעווין-סופרים וספרים)—חלק הראשונים, על דבר הספר ההוא). אכן באגרות משה (או"ח חלק ד' סימן ס') יצא הגרמ"פ בחומרא נגד השתמשות בשעון-שבת, שלא לסדר שתתחיל המלאכה באמצע השבת אלא אם כן יש בדבר משום כבוד שבת כגון הדלקת הנורה החשמלית הנ"ל או כיוצא בו. ולפי זה נראה, שאינו נכון לשלוח הפקס הנ"ל, שהרי אני גורם כאן בערב שבת שהמלאכה (של כתיבה) תתחיל - שמה באמצע השבת.

[ומה שנתקבלה הקולא לגבי הדלקת נרות של חשמל, הוא מפני שלולא קולא זו, הי' בוחרים היהודים החרדים לישב בחשך, והיה בזה פגיעה בכבוד השבת. אבל בזמננו, שכבר העשירו היהודים החרדים, ויש אפשרות להניח את הנרות של חשמל דולקות כל היום וכל הלילה, אין הכי נמי שאין זה נכון להשתמש בשעון של שבת לכבותם ולחזור ולהדליקם באמצע השבת אלא אם כן בעינין שמישהו יישן בחדר ההוא, ותפריע לו האורה, אז שוב נמצא שמשתמשים בשעון-של-שבת להגדיל את כבוד השבת. אבל באין שמה מי שיישן בחדר האורה, אין הכי נמי שאינו מן הנכון להשתמש בשעון הנ"ל רק בכדי לחשוך על כמה פרושות].

ובדבר שאר הבירורים הנ"ל הי' נראה שכל הדברים צודקים.

continued on next page

Rav Schachter added the following in January 2005:

ע"ד אי-מייל (email), מצאתי כתוב בשם הגרש"א שלהקליט טיי"פ בשבת (כמו להקליט רעקארד בשנים שעברו), בשו"ת בית יצחק (מהגר"ר יצחק שמעלקעש מלעמבערג) אסר מטעם כתיבה מדרבנן, והוא ז"ל טען עליו, מ"ט לא אסר מטעם מכה בפטיש דאורייתא, שמתחילה ה' טיי"פ אילם שאינו מדבר, ועכשיו (לאחר ההקלטה) נהפך לטיי"פ המדבר, והרי זה מתקן מנא דאורייתא.

וחשבתי שיש מקום לומר שהוא הדין גמי באי-מייל, שהסערבע"ר (server) מתחילה אינו יכול להפליט אגרת שלי, וכעת (לאחר שהכנסתי דברי בקומפיוטר) הסערבע"ר ראוי להפליט את דברי לחברי, והרי זה גם כן בבחינת מתקן מנא על הסערבע"ר. ואף שנעשה על ידי כח כחו, הפוסקים הוכיחו מדברי התוס' והראשונים למסכת שבת (דף עג:): דאף בכח כחו גם כן יש איסור מלאכה דאורייתא.

וממילא יוצא שאם נתפוס כחומרת פרופ. לב, זצ"ל, לגבי שלא לשלוח הפקס בחול באופן שיגיע נדפס באמצע שבת במקום המען, הוא הדין גמי שיש למנוע משלוח אי-מייל בחול שייקבע עכשיו בסערבע"ר במקום שהוא כעת שבת, מאותו טעם.

[ויש טוענים שיש מקום לחלק בין הקלטה לטיי"פ לבין הקלטה דברים בסערבע"ר, דטיי"פ חדש אילם, אין בו השתמשות של כלום (לענין לשמוע ממנו), ורק לאחר שמקליטים בו (דרשה או ניגון וכדומה) יש בו השתמשות, ונמצא שהקלטתו (הדרשה או הניגון) היא עשייתו לכלי של השתמשות, ושפיר י"ל שיש בזה משום מכה בפטיש דאורייתא. אכן בהקלטה בסערבע"ר, הקומפיוטר של השני פועל יפה ובכל יום הוא לוקח מעליו מודעות ואיגרות ומאמרים כו', ומה שניתוסף בסערבע"ר זה המכתב שלי היום (בשבת) רק מאפשר לקומפיוטר של חברי שיוכל לקחת מעל הסערבע"ר עוד איגרת נוספת, אך קשה להגדיר את זה כמכה בפטיש, כאילו עשיתו עכשיו מכלי שאין בו השתמשות לכלי שיש בו השתמשות, ומאחר שכן יש לבעל דין מקום לדון ולומר דאין בהקלטה על הסערבע"ר משום מכה בפטיש.

אכן נראה דאפילו נניח שכן, עדיין יש לומר שיה' בו משום כותב מדרבנן, וכסברת הבית יצחק, שהגרש"א רק טען עליו מדוע הוצרך לחפש אחר חומרא מדרבנן, ומדוע לא ניה"ל באיסור מכה בפטיש דאורייתא. אכן בסערבע"ר אולי י"ל שהיות ואולי לא שייך לומר בו כל כך שיש בזה משום מכה בפטיש דאורייתא, שעל כל פנים ישאר בו האיסור דרבנן דכתיבה].

צבי שכטר

עש"ק פ' וישב, תשס"א

Rav Belsky commented as follows:

ענין שעון שבת אינו דומה למה שלפנינו כלל, דהתם בשעה שהמלאכה נעשית הוה כאילו נעשה אז על ידי – ר"ל, עשיית המלאכה מתייחסת לי או מטעם אשו משום חציו או מטעם אחר – ואז, בשעת העשייה, הוא שבת לי, ונמצא שאני עושה מלאכה בשבת שלי. אבל כאן כשהמלאכה נעשית בפועל, אין אצלי שבת ואני עושה בחול שלי, ומה איכפת בזה שהוא שבת אצל המלאכה עצמה. ודוקא לענין מקח וממכר או הפרשת תרומה ומעשר לדעת רע"א זצ"ל (מהדורה קמא סימן קנ"ט) נאסרה חלות הפעולה בשבת, אבל לענין כל המלאכות תלוי הכל במעשה המלאכה ולא בשעת "חלות" המלאכה ודו"ק. וענין ה"סערבע"ר אינו נוגע כי פשוט הוא ששום דבר לא נעשה בשבת – לא מעשה המלאכה שהוא אצלי במקום חול, ולא חלות וגמר המלאכה, כי עדיין לא חל ולא נגמר שום דבר, ואיך נאסר מה שאינו במציאות.

ה' ניסן תשס"ה

ישראל הלוי בעלסקי

Rav Schachter responded as follows:

הערתו החשובה של הגר"י בעלסקי שליט"א בודאי צודקת, אכן עדיין רואה אני שיש סברה לומר להיפך ולהחמיר. אכן כאמור, כל הצד להחמיר בזה הוא על פי דברי הרמב"ם בפירושו למסכת שבת, הנ"ל, ומעיקר הדין לא קיי"ל כוותיה, כי לא נתקבלו דבריו בזה, ובמקום הדחק פשיטא שאין מן הצורך ולא מן הנכון להחמיר.

אלא שכעת הוגד לי שבהרבה קומפיוטר"ז קיימת "שעון של שבת", ואפשר לשלוח את email לאחר זמן, כלומר, להכניס כל המכתב כעת, ולא יישלחו הדברים לסערבע"ר שבמקום האחר (אשר כעת שבת היא שמה) עד לאחר שתצא השבת במקום ההוא,¹ ובוה בודאי כבר יצא אפילו ידי חובת הדיעה המחמירה.

צבי שכטר

¹ Note: Rav Schachter is referring to the "delayed send" feature in Microsoft Outlook which can be used as follows (as per <http://support.microsoft.com/?kbid=196072>):

1. In your open message, click the Options button on the toolbar.
2. Under Delivery Options, click to select the "Do not deliver before" checkbox.
3. In the "Do not deliver before" box type a date and time or display the calendar and click to select a date. If you want to use a date months in the future, click the arrow to the right of the month name in the calendar heading and repeatedly click until the month you want appears.

KASHRUTH alert!

Some boxes of **SPRING VALLEY PASSOVER POTATO BLINTZES** produced by MilMar Food Group, Goshen, NY may actually contain Passover Cheese Blintzes. Please check your box of Potato Blintzes for a date code of 0825 MMR 0101 (located in a white area on the back of the box). If this date code appears on the box, it may contain Cheese Blintzes.

Due to technical issues, drums of **WHITE GRAPE JUICE CONCENTRATE** produced by Mundo Organico, Mendoza, Argentina bearing ® seals 0030321-0030342 and 0030344-0030458 do not meet kosher standards. These drum numbers were included on a letter of certification dated April 4, 2005. This letter was amended and replaced by a letter dated May 3, 2005. All other drums with ® seals are ® certified.

The label of **EL BURRITO MERCADO PORK FLAVORED TAMALES** produced by El Burrito Mercado Products, Ltd., St. Paul, MN had been printed with an unauthorized ® symbol. It was to have been restricted from sale, yet a few packages were inadvertently sold in Super Target stores in North Carolina. The product has been withdrawn from the marketplace.

CONDOLANCES TO...

RABBI MORDECHAI LEVIN, Executive Director of Kashrus Council of Canada (COR), AND HIS WIFE and family on the recent tragic loss of their son, Nesanel.

our dedicated **RC RABBI ELIYAHU FERRELL AND FAMILY** on the recent loss of his father Mr. Bernie (Beryl) Ferrell in Safety Harbor, FL.

♦ המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים ♦

Position Available, Executive Director for Va'ad HaRabanim of Greater Seattle. For more information contact Rabbi Aharon J. Brun-Kestler, Executive Director at 206-760-0805 or rabiabk@seattlevaad.org.